ސަ އްލާ
އަ ދަ ދު : 2017/02/13 5
Photo: Milzero
އެއްފަސް ކުރުމާއި އިންސާނީ ހައްގުތައް
ކްލައިމެޓް ޗޭންޖް ނުވަތަ މޫސުމަށް އަންނަ ބަދަލުތަކުގެ ވާހަކަތަކަކީ އޭރުގެ މިނިސްޓްރީ އޮފް ޕްލޭނިންގ އެންޑް ނޭޝަނަލް ޑިވަލޮޕްމެންޓްއިން
ދިވެހިރާއްޖޭގައި އާވާހަކަތަކެއް ނޫނެވެ. ދިވެހިރާއްޖެއަކީ، ކުޑަ ޖަޒީރާ ފާހަގަކޮށްފައިވާ ގޮތުގައި ކުދިކުދި އާބާދީތައް ގިނަ ރަށްތަކަކަށް ބެހިފައި
ގައުމުތަކަށް މޫސުމަށް އަންނަ ބަދަލުތަކާއި ގުޅިގެން ލިބޭ ގެއްލުންތަކާ އޮތުމުން ހިދުމަތްތައް ފޯރުކޮށް ދިނުމުގައި މާލީ ގޮންޖެހުންތައް އިންތިހާއަށް
ގުޅޭގޮތުން ބައިނަލްއަގުވާމީ ފެންވަރެއްގައި އަޑުހަރު، އަދި ދުނިޔޭގެ ބޮޑެވެ. އަދި، މުޅި އާބާދީ އެއްފަސް ކުރެވިފައިވާނަމަ މަދު ތައުލީމުދޭ
ސަމާލުކަން ހޯދާފައިވާ ގައުމެކެވެ. އެހެންނަމަވެސް، މިކަމާގުޅިގެން ދިވެހި މަރުކަޒުތަކާއި، ބޮޑު އެއް ސިއްހީހިދުމަތްދޭ މަރުކަޒަކުން ފުދޭނެއެވެ.
މުޖުތަމައުގެ ތެރޭގައި ނުދެކެވޭ ވާހަކަތައްވެސް އެބަހުއްޓެވެ. މިގޮތުން
ސައްލާގެ މިއަދަދުގައި އަލިއަޅުވާލާނީ އެއްފަސްކުރުމުގެ ސިޔާސަތުތައް މިގޮތުން، 2008ގެ ކުރީގައި އޮތް ސަރުކާރުން އެއްފަސް ކުރުމުގެ
ކުރިއެރުވުމަށްޓަކައި މޫސުމަށް އަންނަ ބަދަލުތަކުން ސަލާމަތްވުމުގެ ސިޔާސަތުގެ ދަށުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ދެ ސަރަހައްދެއް ތަރައްގީކޮށް، 85
ބަހުރުވަ ހުއްޖަތެއްގެ ގޮތުގައި ސިޔާސީ ފަރާތްތަކުން ބޭނުންކުރާ ކުރުމުގެ ރަށެއްގައި ފުރިހަމަ ހިދުމަތްތަކެއް ދިނުމުގެ ސިޔާސަތެއް ހުށަހެޅިއެވެ.
މައްޗަށެވެ. އަދި މީގެ ސަބަބުން ތިމާވެއްޓަށް ލިބޭ ހަގީގީ ގެއްލުންތަކުގެ ދިވެހި ތާރީހުގެ މިލިޔެވުނު އަހަރުތަކުގައި، އެއްފަސްކުރުމުގެ ވާހަކަ
ވާހަކަ އޮބި، އެފަދަ ކަންކަމާ ގުޅިގެން އިންސާނީ ހައްގުތަކަށް ކުރާ ގުޅިފައިވަނީ ފައިސާއާއި މާލީ ގޮތުން ހުރި ގޮންޖެހުންތަކާއެވެ.
ނޭދެވޭ އަސަރުތަކުގެ މައްޗަށެވެ. ނަމަވެސް މޫސުމަށް އަންނަ ބަދަލުތަކާއި އޭގެސަބަބުން ލިބިދާނެ
ގެއްލުމުން ސަލާމަތްވުމުގެ ވާހަކަ ބައިނަލްއަގުވާމީ މައިދާނުގައި
ދިވެހިރާއްޖޭގައި ރަށްތައް އާބާދުކުރުމާއި، އެއްފަސްކުރުމުގެ ސިޔާސަތުތަކުގެ އަޑުހަރުވުމުން ރާއްޖޭގައި އެއްފަސްކުރުމުގެ ސިޔާސަތުތަކާގުޅޭ
ތާރީހު ނުހަނު ދިގެވެ. 1912 ވަނަ އަހަރު އައްޑޫ ގަމުގައި ދިރިއުޅުނު ބަހުރުވަވެސް ބަދަލުވާންފެށިއެވެ. އައި.ޕީ.ސީ.ސީ ރިޕޯޓުގައި ދިވެހިރާއްޖެ
މީހުން، ގަމުގައި އިނގިރޭސިންގެ ވައިގެ މަރުކަޒެއް ބިނާކުރުމަށް، ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ މޫސުމީ ބަދަލުތަކުގެ ނޭދެވޭ އަސަރު އެންމެ ބޮޑަށް
އެހެންހިސާބުތަކުގައި އާބާދުކުރެވިފައިވެއެވެ. މީގެއިތުރުން 1968 ކުރާނެ އެއް ގައުމުގެ ގޮތުގައެވެ. އަދި ދިވެހިރާއްޖޭގެ އެންމެ އުސް
ގައި ގިރާވަރު މީހުން ހުޅުލެއަށް ބަދަލުވާން މަޖުބޫރުކުރެވިފައިވެއެވެ. ފަސްގަ ނޑުގައި ފެނުންމަތީގައި 1.8 މީޓަރު ހުރިއިރު މި ރިޕޯޓުގައި
1980ގެ އަހަރުތަކުން ފެށިގެން އެއްފަސްކުރުން ވަކި ސިޔާސަތުތަކެއްގެ އަންދާޒާ ކޮށްފައިވަނީ 2100 ވަނަ އަހަރާ ހަމައަށް ދާއިރު 25 – 58
ތެރެއިން ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް ހުށަހެޅިފައިވެއެވެ. އެފަދަ ސިޔާސަތުތައް ސެންޓިމީޓަރަށް ކަ ނޑުގެ ލޮނުގަޑު އުސްވާނެކަމަށެވެ. 2007 ވަނައަހަރު،
ބިނާވެފައިއޮތީ އިޖުތިމާއީ ހިދުމަތްތައް ފޯރުކޮށްދިނުމުގައި ދިމާވާ ދަތިތަކުގެ އޭރުގެ ސަރުކާރުން، އެއްފަސްކުރުމުގެ ސިޔާސަތު ”ސޭފް ހައުސް“
މައްޗަށާއި، ކުދި ރަށްތަކުގައި އަސާސީ ހިދުމަތް ދިނުމަށް ބޭނުންވާ ބިނާކޮށްފައިވަނީ މޫސުމަށް އަންނަ ބަދަލުތަކާގުޅިގެން ކުރިމަތިވެދާނެ
ވަސީލަތްތައް ގާއިމުކުރުމުގައި ދިމާވާ ދަތިތަކުގެ މައްޗަށެވެ. 1998 ގައި ނުރައްކަލުން ސަލާމަތްވުމަށް އެޅޭ ފިޔަވަޅުތަކެއްގެ ގޮތުގައެވެ. އޭގެ
www.transparency.mv

ފަހުން، 2008 ގައި ސަރުކާރު ބަދަލުވުމަށްފަހު، ”ރެސިލިއަންޓް ފަރިދޫ ރައްޔިތުން ނޮޅިވަރަންފަރަށް 2011 ވަނަ އަހަރު ބަދަލުކުރިއިރު،
“
އައިލެންޑް ގެ ގޮތުގައި އެއްފަސްކުރުމުގެ ކަންކަން ކުރިއަށް ދިޔައީވެސް ނޮޅިވަރަންފަރުގެ އާބާދީ ގާތްގަ ނޑަކަށް 500 އިން 2000 އަށް
މޫސުމަށް އަންނަ ބަދަލުތަކާ ގުޅުވައިގެންނެވެ. ކުއްލިއަކަށް ބަދަލުވެގެންދިޔައެވެ. ނަމަވެސް، ރަށުގައި ހުރި ފިހާރަތަކާއި،
ސާފު ބޯފެން ލިބޭނެ ނިޒާމުތަކާއި، އަދި މިނޫންވެސް އަސާސީ ހައްގުތައް
މޫސުމަށް އަންނަ ބަދަލުތަކުން ސަލާމަތްވުމުގެ ބަހުރުވައިގެ ތެރެއިން ކަށަވަރު ކުރެވޭނެ ނިޒާމުތަކަކީ މިފަދަ އަދަދެއްގެ މީހުންނަށް ހިދުމަށް
އެއްފަސް ކުރުމުގެ ސިޔާސަތުތައް ކުރިއަށް ގެންދެވޭއިރު އޭގެ ސިޔާސީ ފޯރުކޮށްދެވޭ މިންވަރަށް ތަރައްގީ ކުރެވިފައިވާ ހިދުމަތްތަކެއްނޫނެވެ.
އަދި މާލީ ބަހުރުވަ ވަންހަނާ ވެގެންދެއެވެ. އަދި އެއްފަސްކުރުމުގެ އަދި އެރަށުގައި ހެދުނު ގެތަކުގެ ތެރެއިން ބައެއް ގެތައް އެއްހަރުގެ
ނަމުގައި ކުރާ ކަންކަމުގެ ސަބަބުން ތިމާވެއްޓަށާއި ރައްޔިތުންނަށް ލިބޭ ތެރޭގައި ހަލާކުވާންފެށުމުން ދޭހަވާކަމަކީ އެކި މީހުންނަށް އެކި ފެންވަރުގެ
ގެއްލުންވެސް ވަންހަނާ ވެގެންދެއެވެ. އާބާދީތައް އެއްފަސްކުރުމަށްޓަކައި، ގެތައް ތައްޔާރުކޮށްފައިވާކަމެވެ. ނޮޅިވަރަންފަރަށް ތިން ރަށެއްގެ މީހުން
ފަޅުތައް ހިއްކައި، މަސްނޫއީ ރައްތަކެއް ތަރައްގީކުރެވިގެން އަންނައިރު، ގެނެވުނުތާ 6 އަހަރު ފާއިތުވެގެން ދިޔައިރު، އަދިވެސް ގިނަގުނަ
ތިމާވެއްޓަށް ލިބޭ ގެއްލުންތަކާއި، އެ ގެއްލުންތަކުގެ ސަބަބުން މައްސަލަތަކާ ރައްޔިތުން ވަނީ ކުރިމަތިލާންޖެހިފައެވެ. 2014 އަދި
ދިވެހިރާއްޖޭގެ، އަދި ދިވެހިންގެ ކުރިމަގަށް ކުރާނެ ނޭދެވޭ އަސަރާމެދު 2016 ވަނަ އަހަރު ނޮޅިވަރަންފަރުގެ ނަރުދަމާގެ ނިޒާމަށްވަނީ އެނިޒާމް
ކަންބޮޑުވާންޖެހެއެވެ. އަދި މޫސުމަށް އަންނަ ބަދަލުތަކުގެ ސަބަބުން ބޭނުންކުރާ މީހުން ގިނަވުމުގެ ސަބަބުން މައްސަލަތަކާ ކުރިމަތިވެފައެވެ.
ހަގީގަތުގައި ކުރިމަތިވެދާނެ ނުރައްކާތަކާއި، އޭގެ ސަބަބުން އިންސާނީ
ހައްގުތަކަށް ފޯރާނެ ނޭދެވޭ އަސަރުތަކުގެ ވާހަކަ ވަންހަނާވެގެންދެއެވެ. ހުޅުމާލޭގެ ދެވަނަ ފިޔަވަހި ހިއްކުމުގެ މަޝްރޫއު ރަސްމީކޮށް
މިސާލަކަށް، އެއްފަސްކުރުމުގެ ސިޔާސަތުތަކުގެ ފަހަތުގައި ފޮރުވިފައިވާ އިފްތިތާހު ކުރެއްވުމުގެ ރަސްމިއްޔާތުގައި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ވާހަކަ
ވަކިބައެއްގެ ބޭނުންތަކާއި މެދު ވިސްނާލުން މުހިންމެވެ. މިގޮތުން، ދައްކަވަމުން، ވ. އަތޮޅު އަދި ފ. އަތޮޅުގެ ޒުވާނުން ހުޅުމާލެއަށް
ބާރުގަދަ ވިޔަފާރިވެރިން، އާބާދީ އެއްފަސްކުރުމުގައި ފަޅުވާ ރަށްތަކުގައި ބަދަލުވުމަށް ވަނީ އެދިވަޑައިގަނެފައެވެ. އަދި އޭގެ ސަބަބެއްގެ ގޮތުގައި
ރިސޯޓު ތަރައްގީކުރަން ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ. މިފަދަ ކަންކަމުން ދޭހަވަނީ މިދެ އަތޮޅުގައި ވަރަށްގިނަ ކުދި ރަށްރަށް ހުރުމުގެ ސަބަބުން ރަގަޅު
ރިސޯޓުތައް ހިންގާފަރާތްތަކުން ނުވަތަ މާލީގޮތުން ތަނަވަސް ވިޔަފާރިވެރިން ހިދުމަތްތަކެއް ފޯރުކޮށްދިނުމުގައި ސަރުކާރަށް ދަތިތަކާ ކުރިމަތި ވާކަމަށް
އެމީހުންގެ މަސްލަހަތު އިސްކުރާކަމެވެ. ހަމަ އެހެންމެ، އެއްރަށުން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ. އަދި މިރަށްތަކަކީ ހިތްގައިމު ރަށްތަކަކަށް ވީނަމަވެސް،
އަނެއް ރަށަށް މީހުން ބަދަލުވުމުގައި، މާލީގޮތުން ދަތި މީހުންނަށް އެފަދަ މަދު އާބާދީތަކަށް ސަރުކާރުން ކޮށްދެވޭނެ މާބޮޑެތި ކަންތައްތަކެއް ނެތްކަން
ފުރުސަތުތައް ނުލިބުމުން، ވަކި ފެންވަރެއްގެ ބަޔަކަށްމެނުވީ މިފަދަ ބައެއް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ފާހަގަކުރެއްވިއެވެ. މިކަންކަމާމެދު ވިސްނާލާއިރު
ސިޔާސަތުތަކުން މަންފާ ނުލިބޭކަމީ އިންސާނީ ހަމަހަމަކަމަށް މިފަދަ މިއަދު ފެންނަމުން މިދަނީ ގުދުރަތީ ހިތްގައިމު ތަނަވަސް މާހައުލުތަކުން
ސިޔާސަތުތަކުގައި ރިއާޔަތްކުރެވިފައި ނުވާކަމުގެ ދަލީލެކެވެ. ރައްޔިތުން އެކަހެރިކުރެވި، ތޮއްޖެހިފައިވާ، ހާސްކަންބޮޑު މާހައުލުތަކަށް
މީހުން އެއްފަސްކުރުން ނޫންތޯއެވެ؟ މިފަދަ ކަންކަމުން އިބުރަތްލިބި،
ހަމައެހެންމެ، އެއްރަށަކަށް ގިނަބަޔަކު ބަދަލުކުރެވޭއިރު، އެބަދަލުކުރެވޭ ރައްޔިތުންގެ ހައިސިއްޔަތުން އެއްފަސް ކުރުމުގެ ސިޔާސަތުތަކާމެދު
މީހުންގެ އިންސާނީ ހައްގުތަކާމެދު ވިސްނާނުލާ ބަދަލުކުރެވިފައިވާކަން ސުވާލު އުފައްދާ، އެފަދަ ސިޔާސަތު ތަކުގެ ފަހަތުގައި ހަގީގަތުގައި
ފާހަގަކުރެވެއެވެ. މިސާލަކަށް، ހދ. ނައިވާދޫ، ހދ. ކުނބުރުދޫ އަދި ހދ. ފޮރުވިފައިވާ ސިއްރުތަކަކީ ކޮބައިތޯ ބަލަންޖެހެއެވެ.
www.transparency.mv